

میر جعفر پاشا شہروری (جو اوزار دہ ظنحالی)

سنگھیں اترری
ہوہیں

WWW.AZODKITAB.NET

وطن دیلی

(آذربایجان دیلمینده بیرینجی درس کتایبنا دایر)

بیزکچن مقاله میزده (۱۱ نمره) آذربایجانین بویوک خلق و معارف خادمی رشیده نین مختصر شرح حالینی یازیب قیدایتدیگ که، رشیده بویوک، تجربه لی بیر معلم ایدی. او تعلم و تربیت اصولونون اساسی اولان آنادیلینی تبلیغ و ترویج ایدیردی. بئله که، او هر شئین اول آذربایجان الفباسینی آسانلاشدیرماق فکرینه دو شموش و صوتی اصول اینده آذربایجان دیلین درس دیمک تشبیه نده اولموشدور. بو اصولون کومگیله اوشاقلار، نوز آنادیل لرین ۶۰ ساعتلیک تدریس مدتینده یازیب اوخوماغی شوگر نه بیلرلر.

آذربایجان دیلینین تدریسی ایچون رشیده نین تالیفاتیدیگی مشهور کتاب، قیرخ ایل بوندان قاباق تبریزده چاپ و نشر اولموش «وطن دیلی» ادلی تاریخی اثر دیر... بو اثرین مختصر علمی تحلیلمیندن قاباق ذکر ایتمک لازم دیر که، حاجی میرزا حسن رشیده نین آذربایجان دیلمینده تعلیم آن شاگرد لری بوگون آذربایجانین ان معروف و گور کمنلی معارف خادم لری نی وجوده گتیرمیشلر. اونلار رضاشاه دورونده و حال حاضر دا «فارسیدان فارسیا» تحصیل آن بدبخت جوانلار کیمی سواد سیز، اراده سیز و سست دگیلدیلر. اونلار یاشایب یاراتماغی شوگر نیشلر، اونلار نوز آنادیل لرین آذربایجان دیلین گوز بدبه گی کیمی سئویب قوروماغی نوز لرینه ان مهم بیرو وظیفه حساب ایدرلر.

یئری گلیمشکن قیدایتمک لازم دیر که، بیر چوخ ساتقین و خائن دولت باشچیلاری و تهر انین دیگر یازیچی و غزه تجیلری بیری آذربایجان دیلین، خلقین نوز دیلینی اوخوماغی و بونونلا آذربایجان خلقینین ملی مدنیت و مختاریتینین بینورد سینی یاراتماقدا «حائ» ؟ احساب ایدرلر. بیز فرقه میزین تصمیمی اوزره بونلارین هذیانلارینا جواب ویرمیه جیبک. لاکن دیمک ایسته بیریک که، خوب آقالارا یوز ایلدن آرتیق عمرینی معارف و مدنیتین انکشافی اوغروندا وقف ایتمیش میرزا حسن رشیده لیده خائن ایدیلر؟ حرمتلی یازیچی و غزه تجیلر آیا آمین ایلدن آرتیق مدنیت تاریخی اولان چوخ میلیونلی بویوک ملتین نوز دیلمینده یازیب اوخوماغی و سواد لانیب ترقی ایتمه سی خیانت دیر؟

«وطن دیلی» آنادیلی دیمک دیر. بویوک معارف پرور بو کتابی یازارکن حقیقی بیر روانشناس کیمی اوشاقلارین یاشر سویه سینی، قلبینی و احوال روحیه سینی نظره آلاق، اونون ادراک قابلیتینه موافق صورتده حکایه و مثاللاری ترتیب ایتمیشدیر.

مؤلفدها چوخ کتابین دیل و اسلوبونا فکر ویرمیشدیر. دیلمین ساده، طبیعی اولماسینی، اوشاق ایچون چتین لیک توره تمیه جگینی و حیاتی درک ایتمک ایچون سوزون بویوک

اهمیتینی نظره آان رشديه آذربایجان دیلینین مافلیغینی حفظ ایتمکه خصوصی سعی ایتمیشدیر.

او، آیری-آیری شئیر و مفوملاری اوشاغین ذهنینه حک ایتمک ایچون ان جانلی و حیاتی بیر اصول سچیر. بودا آتالار سوزلری واسطه سیله مفوملاری آتلاشدیرماقدیر. اوشاق عائلده ایشیتدیگی آتالار سوزی واسطه سیله. مولقین آشیلاماق ایستهدیگی تازه بیر مفومی هاها تئز منیمسه بیر، اوزون مدت ذهنینده حفظ ایدیر.

نصیحت چیلک کتابدا اساس مسئله دیر. لاکن رشديه نین نصیحت چیلگی خرافاتدان خالیدیر. مولقین مقصدی بالمیر جانلی انسان تربیه ایتمک اولدیغی ایچون، اوان تاثیرلی واسطه لردن استفاده ایتمیشدیر.

کتابدا درج اولونان حکایه و منظومه لرده اخلاقی نتیجه لر علیحده قید اولونور. «وطن دیلی» کتابی آذربایجاندا، دوغما آذربایجان دیلینین بیرینجی درس کتابی کیمی تاریخده قالاجاق و خلق اونون مولقینی قهر دانلیقلا یاد ایدمه جکدیر.

سمناس

«آذربایجان» غزه تی. ۱۶ مهر ۱۳۲۴ ه. ش.، نمره ۲۳.